

Turistička razglednica grada Gradačca

Svake godine prilikom održavanja jednodnevnih ekskurzija dolazimo do spoznaje da djeca jako malo znaju o gradovima koje posjećuju, ali i o gradu u kojem žive. Učenici ne znaju ko je bio Hasan Kikić, kada su sagrađene Kula, Husejnija...

PEDAGOŠKA UVJERENJA

Dijete je kreativni istraživač svijeta u kojem živi i kao takvo slobodno, samostalno i aktivno se uključuje u svijet oko sebe prema svojim preferencijama. Tradicionalna nastava koči razvoj učenika i njegovih sposobnosti. Ograničavajući se samo na udžbenike i frontalni (predavački) način rada ne mogu se razviti učeničke vještine, kritičko razmišljanje, rješavanje problema i pripremanje za cjeloživotno učenje. Zadatak savremene nastave

koja je usmjerena na učenika i njegove potrebe je pripremiti ga za cjeloživotno obrazovanje. Kako bi to bilo moguće ostvariti, potrebno je mijenjati ulogu učitelja te uvesti promjene u nastavni proces. Predavačku, odnosno frontalnu nastavu koja je prevladavala u tradicionalnim školama, potrebno je zamijeniti nastavom sa savremenim metodama koje bolje odgovaraju potrebama današnjih učenika kako bismo ih potaknuli na samostalnost u učenju, poticali njihovu kreativnost, učenje putem otkrivanja i problemskog rješavanja. Današnja škola se treba usmjeriti na učenikove potrebe i poticati ga na cjeloživotno učenje, a to će moći ostvariti jedino ako promjene način poučavanja i u nastavi primjenjuju strategije, metode i postupke nastave usmjerene na učenika. U takvoj nastavi učenik putem rješavanja problema razvija divergentno mišljenje, uči učiti, razvija svijest o vlastitom učenju. Znanje koje stekne na ovakav način će moći primjenjivati i na situacije izvan škole, znat će samostalno pronaći rješenja problema s kojima će se susreti u daljnjem obrazovanju i životu. Posebnu važnost u takvoj nastavi ima suradničko učenje koje pozitivno utječe na socijalne vještine

djeteta poput prihvaćanja tuđih ideja, razvijanja pozitivnih odnosa među učenicima, a time se uključuju i učenici koji su odbačen.

Svake godine prilikom održavanja jednodnevnih ekskurzija dolazimo do spoznaje da djeca jako malo znaju o gradovima koje posjećuju, ali i o gradu u kojem žive. Učenici ne znaju ko je bio Hasan Kikić, kada su sagrađene Kula, Husejnija, pravoslavna ili katolička crkva. Učenici su se putem primjenom metode projektne nastave upoznali sa spomenicima, vjerskim objektima, jezerima, manifestacijama, slavnim ličnostima Gradačca i šire okoline. Na ovaj način realizacijevprojekta učenici i nastavnici su izašli iz okvira tradicionalnih načinučenja pri tom potičući na aktivno uključivanje i sudjelovanjeučenika u samom procesu učenja putem istraživanja te razvijanjukreativnosti, razvoju socijalnih kompetencija i ličnosti djeteta. Nakonvrealizacije planiranih posjeta kulturno historijskim objektima,vrealizacije određenih nastavnih časova koji su tematski u skladu savnastavnim planom i programom, realizirana je javna prezentacija što je doprinjelo pobljšanju saradnje sa lokalnom zajednicom.

DETALJAN OPIS:

POLAZIŠTA

Naša škola, JU OŠ „Ivan Goran Kovačić“ je osnovana 1962. godine i to je tip jedne savremene škole koja jevopremljena svim potrebnim nastavnim sredstvima neophodnima za nov i moderan način obrazovanja. Tokom školske 2017/18. godine smo prisustvovali edukaciji na temu Projektna nastava, organizovanoj od strane Međunarodnog udruženja „Interaktivne otvorene škole“ (MIOS) Tuzla. U okviru realizacije zadatka u praksi, uz finansijsku podršku MIOS-a Tuzla i integracije metode Projektne nastave u godišnji plan rada, donijeli smo odluku o primjeni metode u praksi i realizaciji projekta sa učenicima naše škole. Otkrivati puteve i načine na koji se dijete izražava, istražuje i uči nama odraslima predstavlja uvijek novi izazov i nadahnuće. Da bismo djetetu omogućili proces učenja i rješavanja problema na individualan način potrebno je obogatiti njegovo materijalno okruženje kao poticaj razvoju raznovrsnih potencijala. Obzirom da grad Gradačac ima veliki turistički potencijal o kojem učenici znaju vrlo malo došli smo na ideju da primjenom metode projektne nastave upoznamo učenike sa spomenicima, slavnim ličnostima, manifestacijama i vjerskim objektima u užem jezgru grada i okolini. Odatle je započela priča o izradi turističke razglednice grada Gradačca kako bi se djeca kroz istraživanje, samostalnu selekciju materijala kao i samostalno zaključivanje upoznala sa znamenitostima koje nosi njihov rodni grad i to znanje prenosili na druge.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

CILJ

Poseban cilj je bio omogućiti učenicima da budu aktivni u procesu učenja i samim time im dati priliku da uče s razumijevanjem. Kroz aktivno učešće u procesu učenja cilj je bio da učenici samostalno pronalaze informacije, razvijaju sposobnosti rada u grupi, usvajanju nove metode rada, kritički se odnose prema vlastitom i tuđem radu kao i da razviju sposobnost izražavanja, rješavanja problema i savladavanja gradiva.

ISHODI

Krajnji ishodi bili su da učenici samostalno uvide kakvi su i koliko dobro rezultati njihovih vlastitih aktivnosti. Učenici ujedno imaju priliku da nauče kako se dodatno mogu sticati tražena znanja i

time jačati kompetencije koje su im potrebne za budući život. Bitno je i razvijanje svijesti o važnosti poznavanja kulturno historijskih znamenitosti grada u kojem žive koji je okarakterisan kao turističko mjesto.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Ukratko o aktivnostima:

1. Sam početak realizacije i primjene metode Projektne nastave je obilježen planiranjem aktivnosti s naše strane interno i sa menadžmentom škole. Kako nam je cilj bio da učenicima omogućimo da budu aktivni u procesu učenja i da im pružimo priliku da uče s razumijevanjem, cilj i planirane aktivnosti smo prezentirali učenicima i zajedno sa njima smo izradili i doradili plan posjeta i aktivnosti.

2. Za istraživače su odabrani učenici IVd i VIIb razreda jer su starija skupina učenika koje smo uključili u

projekat. Oni su podijeljeni u pet istraživačkih grupa:

1. grupa istražuje vjerske objekte i sahat kulu,
2. grupa istražuje Gradinu i Husein-kapetana Gradašćevića,
3. grupa istražuje Oklopni voz i spomenik Ljiljan,
4. grupa istražuje pisce Hasana Kikića, Ahmeda Muradbegovića i Mustafu Imamovića,
5. grupa istražuje spomenike u parku.

Oni su prije samog početka istraživanja obavili dvije posjete, jednom su posjetili park i otkrili da znaju jako malo o spomenicima u parku, a druga posjeta je imala za cilj obilazak kompleksa starog grada i posjetu gradskoj biblioteci gdje su ih uposlenice uputile u literaturu koja im može pomoći prilikom istraživanja.

Učenici su najviše materijala prikupili putem interneta, a sve su slali razrednicima putem društvenih mreža. Služili su se i svojim telefonima, slikali su mjesta koja su posjetili sami ili u grupi, zapisivali informacije koje su pronašli ili u gradskoj biblioteci ili na internetu. Od prikupljenog materijala učenici IVd su izradili pano kao rezultat svog istraživanja a razrednica VII b je od prikupljenog materijala sastavila pitanja za Kviz znanja.

3. Na poziv nastavnika uključenih u projekat turistički vodič Salina Kondžić se rado odazvala te ponudila svoju stručnu pomoć u realizaciji cjelokupnog projekta. Obzirom da turistička zajednica Gradačca nema svoje službene prostorije, turistički vodič se odazvala direktnom posjetom našoj školi i učenicima. Obavljen je razgovor i utvrđen je plan posjeta i aktivnosti koje nam je predložio turistički vodič.

4. Posjete učenika:

- a) Učenici Id i IVd u pratnji turističkog vodiča i svojih učitelja posjećuju Oklopni voz. Ovom posjetom učenici su upoznali historijske činjenice o važnosti bitke za oklopni voz u proteklom ratu.
- b) Obilazak jezera Hazna prilikom čega su učenici saznali način nastanka ovog prirodnog bisera našeg grada.
- c) Gradinu - U pratnji turističkog vodiča učenici su obišli stari kompleks grada koji čine tri kapi kule,

zgrada biblioteke, stara zgrada gimnazije, sahat kula i kula Husein kapetana Gradašćevića te tunele ispod Gradine. Učenici su upoznali unutrašnjost i vanjski dio kompleksa starog grada te obišli tunele te upoznali njihovu važnost u historijskoj odbrani Gradačca.

d) Crkvu sv. Marka. Učenici su upoznali župnika te su kroz razgovor i obilazak crkve dobili nova saznanja o vjeri i običajima pripadnika katoličke vjeroispovijesti.

JU OŠ Ivan Goran Kovačić

e) Posjeta biblioteci „Alija Isaković“. Učenici prvog razreda su obišli prostorije gradske biblioteke „Alija Isaković“, družili se sa uposlenicima biblioteke, upoznali unutrašnjost i vanjski izgled ove građevine te naučili kolika je važnost čitanja i njegovanja ljubavi prema pisanoj riječi iz čega je na kraju proizišla i nastala slikovnica „Ljepote moga grada“. JU OŠ Ivan Goran Kovačić

f) Učenici su u pratnji turističkog vodiča obavili posjetu spomeniku Ljiljan, slušali prigodna predavanja o historiji grada i putem ovih aktivnosti prikupili su fotografije, videozapise i bilješke. Obavljajući gore navedeno naučili su dosta o historiji svog grada.

JU OŠ Ivan Goran Kovačić

g) Učenici VIIb su posjetili Gradinu, muzej, gradsku biblioteku, trg, park i spomenike u parku Prvo su obišli spomenike u parku, posjetili Gradinu i biblioteku a zatim podijeljeni u istraživačke grupe nastavili svoje istraživanje putem interneta ili u gradskoj biblioteci. Putem grupnih posjeta prikupljali su fotografije, pravili bilješke. Nakon što su prikupili dovoljno materijala, ponovo su obišli spomenike u parku ali ovaj put su držali predavanje učenicima iz drugih istraživačkih grupa. Na isti način su obišli trg, kompleks starog grada, muzej i biblioteku.

5. Na nivou škole raspisan je likovni konkurs na temu „Razglednica Gradačca“. Učenici su putem likovnih radova predstavili svoj grad i njegove znamenitosti. Sam naziv projekta „Turistička razglednica Gradačca“ nas je naveo na ideju raspisivanja likovnog konkursa na temu „Razglednica Gradačca“. Konkurs je raspisan putem oglasa koji je pročitao u svim odjeljenjima, kakva je i inače procedura. Konkurs je raspisan 27.11.2017. godine a prijavilo se 87 učenika. Nakon zatvaranja konkursa članovi projektnog tima uz pomoć predmetnog nastavnika koji predaje Likovnu kulturu i voditelja likovne sekcije nižih razreda, izvršili su odabir najuspješnijih radova odnosno odabrali radove za prva tri mjesta na likovnom konkursu od kojih su se nakon toga štampale razglednice. Obzirom da je na konkurs pristigao veoma veliki broj izuzetno uspješnih likovnih radova, odlučili smo osim tri prvonagrađena rada, štampati još tri razglednice od radova naših učenika koji su također bili vrijedni pažnje. Osim toga, odlučeno je da se ovaj likovni konkurs raspisuje svake godine na školskom nivou povodom Dana općine Gradačac koji obilježavamo 22. oktobra. Najbolji radovi će takođe biti odštampani u vidu razglednica, te bi na taj način započeli sa novom tradicijom u školi.

6. Selekcija prikupljenih podataka: fotografija, tekstova, crteža, videoklipova. Putem ove aktivnosti učenici su naučili vršiti odabir i praviti selekciju podataka, fotografija, crteža i slično

Nakon izvršenih posjeta i istraživačkih aktivnosti učenika odnosno prikupljanja podataka putem različite literature i interneta te fotografisanja i snimanja zakazan je sastanak članova projektnog tima na kome su prisustvovali i učenici, predstavnici svojih odjeljenja. Sav prikupljeni materijal je

donesen, pregledan te

selektiran prema utvrđenom planu aktivnosti. Odabrani su materijali za izradu panoa, afiša, zahvalnica, pozivnica, reklamnog plakata i drugo.

7. Učenici prvog razreda su na časovima likovne kulture i moje okoline crtežima predstavili lokacije koje su obišli. Učenici 1d razreda nakon realizovanih posjeta različitim lokacijama u našem gradu i okolini, pristupili su pripremi radova za izradu slikovnice pod nazivom „Ljepote moga grada“ . Učenici su stečena vizuelna iskustva, saznanja koja su dobili putem slušanja predavanja od strane turističkog vodiča kao i svoja znanja iz likovne kulture pretočili u crteže. Svaki crtež predstavljao je jednu od posjećениh lokacija ili neki zanimljiv predmet koji su učenici imali priliku vidjeti putem posjeta (kula Husein kapetana Gradašćevića, turban odnosno nožić za otvaranje pisama i kutija za pisma Husein kapetana Gradašćevića, kapi kula, sahat kula, jezero Hazna, spomenik Ljiljan, ...). Sve učeničke radove smo na kraju uobličili u slikovnicu koja nosi naziv „ Ljepote moga grada“ .

8. Učenici VII b razreda su realizirali razredni kviz znanja. Putem prigodnih pitanja učenici su predstavili usvojena znanja i izvršenja je analiza. Kviz znanja je održan u VIIb razredu 18.12.2017. godine. Učenici su na osnovu uspjeha u učenju podijeljeni u četiri grupe, svaka grupa je bila označena bojom, žutom, crvenom, plavom i zelenom. Na tabli su bile boje koje označavaju grupu i svi brojevi od 1 do 31, koliko je ukupno bilo pitanja. Prva je krenula žuta grupa, izabrala bi broj, i dobila papirić na kojem se nalazilo pitanje. Zatim bi u grupi imali 10 sekundi vremena da se dogovore oko odgovora. Ako su u potpunosti tačno odgovorili na pitanje osvojili bi dva boda, a polovično 1 bod. Nakon odigranih 7 rundi, učenici su tačno odgovorili na 25 od 28 pitanja. Pobjednik je bila žuta grupa sa 13 bodova, a drugoplasirana crvena grupa sa osvojenih 12 bodova. Pošto su plava i zelena grupa imale isti broj bodova, odigrana je još jedna odlučujuća runda, i plava grupa je tačno odgovorila na pitanje i osvojila 13 bodova i treće mjesto, a zelena grupa nije znala odgovor na pitanje i tako ostala na 11 poena i time osvojila četvrto mjesto. Učenici su mogli maksimalno da osvoje 60 bodova, a osvojili su 49, što je 81,67%. Odgovorili su tačno na 26 od ukupno 30 pitanja, što je 86,67%. Cilj ove aktivnosti je da djeca radeći zajedno u grupi pružaju pomoć jedni drugima, razvijaju komunikaciju, samopouzdanje ali i takmičarski duh. Ova aktivnost nije stalno u praksi ali donosi itekakve rezultate. Najviše se prilikom ovakvih grupnih aktivnosti istaknu učenici koji ne postižu sjajne rezultate na pismenim provjerama, ali zato imaju sjajne saradničke i komunikacijske vještine, znaju motivirati druge učenike i preuzeti na sebe odgovornost za neki zadatak ili pitanje.

9. Izvršena prezentacija: izložba fotografija, likovnih radova, razglednica, power point prezentacije, afiše, Bosanska soba .

Dana 25.12.2017 godine u prostorijama OŠ „ Ivan Goran Kovačić“ Gradačac upriličena je prezentacija projekta. Na prezentaciju je pozvan menadžment škole, nastavnici, učenici, predstavnici Općine Gradačac, Turističke zajednice Općine Gradačac, Turistički vodič, predstavnici medija (RADIO GRADAČAC I RADIO BET), roditelji, predstavnici MIOS-a i učenici naše škole. U holu škole postavljena je izložba učeničkih likovnih radova, fotografija, istraživačkih radova te je izvršena postavka Bosanske sobe. Prezentirani su i nagrađeni radovi od kojih su izrađene

razglednice. Posjetiocima su podijeljene afiše koje su nastale kao rezultat našeg projekta. Svi posjetioci su putem power point prezentacije mogli upoznati sve korake kroz koje su prošli naši učenici od početka do kraja projekta. Nakon prezentacije predstavnici Općine su ponudili saradnju našoj školi u ovakvim i sličnim projektima. Samu PP prezentaciju je vodila naša učenica Ena Kikić uz pomoć nastavnika uključenih u projekat. Učenici su su učestvovali u postavljanju i predstavljanju Bosanske sobe, postavci likovne izložbe i izložbe istraživačkih radova te su imali zaduženja u dočeku gostiju i podjeli afiša.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Učenici su naučili postaviti izložbu likovnih radova, pripremati i prezentovati izložbeni materijal, predstaviti afišu, voditi prigodan program prezentovanja projekta, uređivati prostor za prezentaciju i drugo. Generalni cilj projekta je ostvaren. Učenici su se aktivno uključili u sve segmente projekta i istraživanje turističkog potencijala Gradačca. Putem adekvatnih predavanja od strane turističkog vodiča, realizovanih posjeta užem i širem jezgru grada i okolini, putem istraživanja preko interneta upoznali su se, te na adekvatan način na kraju predstavili svoje mjesto i okolinu.

Kviz znanja je bio cilj istraživačke grupe. Sam kviz je zamišljen kao rad u grupi i bio je takmičarkog tipa. Učenici su mogli maksimalno da osvoje 60 bodova, a osvojili su 49, što je 81,67%. Odgovorili su tačno na 26 od ukupno 30 pitanja, što je 86,67%. Kako bi provjerili znanje učenika i deset mjeseci nakon održanog kviza učenici sada VIIIb razreda su ovaj put individualno radili test sa zadacima višestrukog izbora. Na testu su bila ista pitanja na koja su odgovarali na kvizu znanja, svih 30, i rezultati su bili izuzetno dobri. Učenici su ostvarili uspjeh od 72,5%. Osim toga troje učenika je izjavilo da je bilo u prilici da koristi svoja stečena znanja. Jedna učenica je izjavila:

„Bila sam u mogućnosti da pokažem rođici grad, i tad sam se sjetila mnogo stvari da joj kažem i pokažem.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Tim nastavnika koji su učestvovali u realizaciji ovog projekta preporučuju svim nastavnicima i školama pri planiranju i realizaciji učeničkih ekskurzija da iskoriste našu „Turističku razglednicu Gradačca“ u kojoj su predstavljeni svi bitniji segmenti našeg grada jer naš grad ima mnogo toga za ponuditi svojim posjetiocima.

Mogućnost postoji, u skladu sa nastavnim planom i programom i na osnovu korelacije među predmetima, primjena metode Projektne nastave omogućava učenicima da samostalno istražuju, uče iskustveno, usvoje trajna znanja koja u konačnici mogu da funkcionalno primjenjuju svakodnevnom životu. Preporučujemo i raspisivanje likovnog konkursa na temu „Razglednica mog grada“ zbog velikog odziva učenika i želje da kod djece podstičemo i njegujemo ljubav prema domovini, rodnom kraju i zavičaju.

<http://radiogradacac.ba/goranovci-napravili-turisticku-razglednica-gradacca/>

Collections